
Amire
megöregszünk

Az időskor definiálása szoros kapcsolatban áll a nyugdíjkorhatár elérésével. Magyarországon a 65. életév betöltése nemcsak a demográfiai statisztikák, hanem a társadalmi öregedést vizsgáló kutatások szerint is vízválasztónak tekinthető. A közvélekedésben az időskort több esetben az egészségügyi és szellemi állapot romlásával, valamint a fiatalabb generációra való ráutaltsággal kapcsolják össze. A hétköznapi kommunikáció és a politikai, tudományos értekezések gyakran hozzájárulnak a korcsoportot érintő negatív társadalmi sztereotípiák megerősödéséhez. A rendszerszintű ageizmus elidegenítő társadalmi konstrukcióként tartja fenn az öregség homogén és passzív képét, amelyet a gazdasági kiszolgáltatottság és a szociális védőhálók hiányosságai tovább konzerválhatnak. A kirekesztő struktúra bizonyítottan rombolja az időskorúak önértékelését és kognitív jóllétét, a fennálló előíté-letrendszer pedig az öregedést a fele-slegessé válás folyamatával azonosítja.

Bár az idősödő korosztály jól körülhatárolható célcsoport a politika és a piac számára, a róluk szóló diskurzusok többnyire a demográfiai krízis, a nyugdíjrendszer vagy az egészségügyi ellátás kérdéseire korlátozódnak. Ezzel szemben kevés figyelem irányul az időskorban rejlő aktivitásra, a közösségi részvétel lehetőségeire és mindarra, ami az idősebb generáció tagjait a társadalom aktív szereplőivé teheti.

A társadalmi öregség intézményes kategóriájával szemben a kulturális öregség fogalma arra mutat rá, hogy az időskor nem egyetlen életkorhoz köthető. Az öregedés kulturálisan meghatározott folyamat, amelynek jelentését a testi változások, a családi szerepek módosulása, a munkához való viszony és a közösségi pozíciók átalakulása, illetve az egyéni életutak egyaránt formálják.

Az időskor mindannyiunk elkerülhetetlen jövőképe, ezért érdemes lehet elgondolkodnunk azon, hogy miként kapcsolódhatunk másokhoz, hogyan maradhatunk aktívak a közösség, illetve a közös alkotás révén, amire megöregszünk. A *65 +/- Amire megöregszünk* című csoportos kiállítás az elöregedő társadalmak egyik legsúlyosabb, mégis láthatatlan problémájára, az időseket érintő kirekesztésre reflektál. A bemutatott művek és az idősebb korosztállyal való kollaborációban megvalósult részvételi gyakorlatok teret adnak a „nyugdíjas” ernyőfogalom mögötti egyéni han-goknak, miközben az öregedéshez kapcsolódó rögzült társadalmi narratívák újragondolására tesznek kísérletet. A kiállítás az idősebb generáció önszerveződési potenciáljára, valamint a nyugdíjaskor aktív, közösségi megélésére helyezi a hangsúlyt.

A dolgok természete

TURÓS Balázs

2018-
fotósorozat
változó méretek

Az ember az egyetlen élőlény, aki tudatában van az élet végességének. Mit jelent hitelesen létezni egy világban, ahol a mulandóság elkerülhetetlen? Lehet-e megnyugvást találni a halál gondolatában? Ha igen, hol lelhetünk rá?

Turós Balázs az élet határainak, az elmúlás és a születés metszéspontjának érzékeny feltérképezésével keresi a válaszokat. Képei végső soron arra emlékeztetnek bennünket, ami felfoghatatlan, amit nem érthetünk, ámde, ami mégiscsak a megértő létünk alapját képezi.

A fotósorozat két pólusán a fotóművész demenciával küzdő nagymamája és az elsőszülött gyermeke áll. Két ember, akik a lét legsebezhetőbb szakaszában vannak: az egyik az elengedés és fokozatos eltűnés felé halad, míg a másik a kibontakozó élet bizonytalanságában létezik. Ebben a történetben az idő nem lineáris, hanem körkörös és rétegzett. Az először és az utoljára nem szétválaszthatók.

A képek finoman idézik meg az emberi lélek esendőségét. Az egyetlen megnyugvást a világ rendjének megtapasztalása jelentheti, még ha törékeny és múlandó is. Az élet ebben a megközelítésben mint köztes, átmeneti, mint időben és térben nekünk adódó idő- és térköz van jelen, amelyet megélhetünk és érzékelhetünk.

Töredékek

BIRÓ Eszter

2013-2014
fotósorozat / photo series
változó méretek / variable dimensions

Biró Eszter 2014-ben bemutatott kutatásalapú fotóprojektjében a kulturális emlékezet és a privát fényképek viszonyával foglalkozik. A fotósorozat öt idős nő együttműködésével valósulhatott meg, akik megosztották a családi fotóalbumjaikban szereplő felvételek mögött húzódó személyes történeteket. Az alkotó a női narratívákra fókuszálva olyan nyugdíjasokat vont be a kutatási munkába, akiknek nincsenek leszrmazottjai. Személyes élettörténetük feltárása, illetve megtartása nyújtotta számára az egyik fő motivációt. A két részre osztható projekt első egysége a fényképek, illetve a hozzájuk tartozó történetek rögzítésére irányul, míg a második a történetmesélőkre összpontosít.
Biró a közös munka során kiemelt figyelmet fordított rá, hogy a résztvevők szabadon kifejezhessék a véleményüket, hiszen a felkeresett nők az 1920-as és 1930-as években születtek, és olyan társadalmi közegben nőttek fel, ahol a szólás- és véleménynyilvánítás szabadsága gyakran korlátozott volt. Az egy éves munkafolyamat során az oral history módszereit alkalmazva készített interjúkat velük, melyekben előtérbe kerülhettek a gyermekkori és felnőttkori emlékek, a társas kapcsolatokhoz és a karrierépítéshez köthető nehézségek, valamint a háború okozta traumák. A beszélgetések alatt törekedett arra, hogy közel kerüljön a résztvevőkhöz, a bizalmi kapcsolat kialakításával támogassa az érzelmi megnyílás folyamatát. Fotói a mesélők személyes környezetét, tárgyaikat is láttatják, amelyek gyakran a történetük kiemelt részét képezik.

A projekthez tartozik egy fotókönyv-sorozat is, amelyben a megismert női történetek az archív családi fotók és a fotográfus által készített felvételek mellett olvashatóak. Összesen húsz könyv készült, minden résztvevőhöz kapcsolódik két magyar és két angol nyelvű példány. A kiállításon a fotó- és könyvsorozatnak egy részlete látható.

More Witches

POÓR Dorottya

2026
falfestmény
változó méretek

Poór Dorottya *More Witches* című projektje és az ebből inspirálódott monumentális falfestmény az idősgondozás hétköznapi realitásával foglalkozik. Míg a sorozat előzménye, a BP - Zines mikrokiadónál 2024-ben megjelent Witches zine még egy általánosabb témájú, személyes hangvételű, feminista és autofikciós történetek gyűjteménye volt, addig a 2025-ben bemutatott új kötet már kifejezetten az idősellátás belső dinamikáját és a családi szerepek változásait helyezi a középpontba. A kiadványban szereplő négy rövid történetben az alkotó empátiával, ugyanakkor fanyar humorral dolgozza fel az egészségromlásból fakadó veszteségeket, valamint a generációk közötti törésvonalakat és kapcsolódásokat, láthatóvá téve az idősgondozással járó érzelmi terheket és az ezekhez kapcsolódó, sokszor kényelmetlen vagy elhallgatott helyzeteket. A projekt címében szereplő boszorkánymetafora azokra a történelmi és társadalmi megbélyegzésekre utal, amelyek az idős nőket érik, így az alkotó ezen a képen keresztül kérdőjelezi meg a berögzött előítéleteket és a rendszerszintű ageizmust.

A bemutatott installáció egyúttal a képregény, mint médium újragondolása is. A zine intim, narratív világa a nagy mértetű falfestmény révén lép ki a fizikai térbe, önálló vizuális jelenlétet követelve a szereplőknek. A kiállításon látható falfestmény és a zine nemcsak látlelet a gondoskodás hétköznapi realitásáról, hanem egy olyan gesztus is, amely hangot ad a marginalizált idős generációnak, felülírva a róluk kialakult sztereotíp képeket. A projekt rávilágít, hogy az időskor, valamint a gondoskodás valójában közös, mindannyiunkat érintő tapasztalat.

Gyakorlatok Gyulával és a Hölgyekkel

SIMON Zsuzsi

2026
videó / video
7 perc 6 másodperc / 7 minutes 6 seconds

Simon Zsuzsi művészeti praxisának visszatérő kérdése az erő társadalmi és kulturális konstrukcióinak vizsgálata. Korábbi fotó- és videómunkáiban az erő fogalmát a test reprezentációján és a személyes narratívákon keresztül közelítette meg, arra irányítva a figyelmet, hogy miként válik láthatóvá, illetve miként szerveződik különböző társadalmi szerepek és sztereotípiák mintén.
A kiállításon bemutatott munka GHT – Gyula és a Hölgyek Társasága – amatőr nyugdíjas színtársulat tagjaival folytatott többalkalmas közös gondolkodás és műhelymunka eredménye. A videó az erő és az erőviszonyok időskori mibenlétét vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy a biológiai öregedés és a test változó teherbírása miként alakítja át a hozzájuk társított társadalmi és személyes jelentéstartalmakat.

A videó a reproduktív munka különböző gesztusait idézi meg, amelyek az életkor előrehaladtával új olvasatokat nyernek, miközben a közösségi lét gyakorlatait is az erő újragondolásának lehetséges terepeként mutatja fel. Az egymásrautaltság, a gondoskodás, a segítségnyújtás vagy a játék itt nem az autonóm cselekvés ellenpontjaiként, hanem az erőfeszítés és a cselek-vőképesség formáiként jelennek meg.

Szereplők:
Fullár Gyula, Gárdos Mari, Horváth Jutka,
Jenes Eszter, Kabai Zsóka, Kovácsné Ági,
Radvánszki Katalin, Still Anni, Terék Kati

TAG

SZABÓ Viktória

2024
stencil-mintakönyv / stencil pattern book
21 x 19,7 cm

Szabó Viktória *TAG* című kutatásalapú tervezőgrafikai projektje a graffiti szubkultúra egyik legkarakteresebb nyomhagyási technikáját, a stencilezést (sablon-festést) emeli át a szociálisan érzékeny közösségi tervezés kontextusába. Célja, hogy ezt az urbánus vizuális nyelvezetet közösségépítő eszközként alkalmazza, jótékony hatást gyakorolva a résztvevők önkifejezésére, önbizalmára és társas kapcsolataira. Az alkotás a Sarepta Gondozási Központ lakóival való szoros együttműködés során nyerte el végleges formáját. Ez a közvetlen, bevonó tervezési folyamat garantálta, hogy a tervezett stencilkönyv és a köréjük szervezett workshopok valóban a közösség szükségleteire válaszoljanak.

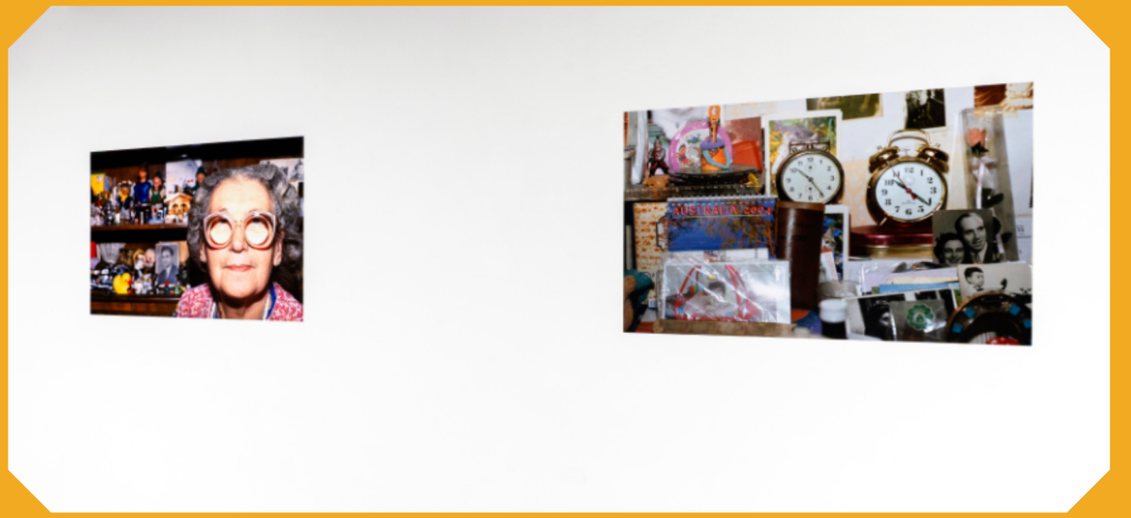
A közös munka eredményeként egy három dobozból álló, fenntartható és optimalizált technikai paraméterekkel rendelkező sablonkészlet jött létre, amely összesen 45 darab, tematikusan a vallás, a gyermekkori emlékek és a szabad asszociációk köré csoportosuló lapot tartalmaz. A lézervágott stencilek a gyakorlatban közös alkotói alkalmak és workshopok formájában kelnek életre. A játékosság és a nyomhagyás nemcsak a lakók szellemi frissességét és mentális jóllétét támogatja, hanem a fiatalabb korosztályok bevonásával közvetlen, generációk közötti párbeszédet teremt, hatékonyan oldva az elszigeteltséget.

Aranykor #1, #2, #4

SZÁSZ Lilla

2004
fotósorozat / photo series
60 x 80 cm

Szász Lilla *Aranykor* című fotósorozata a magára maradt idős női generáció mindennapjait, a közösségi lét és az intim szféra határait vizsgálja. A projekt ötlete egy rádióriport nyomán született, amely rávilágított arra a társadalmi jelenségre, hogy a férfiak korábbi halálozási aránya miatt az idős nők gyakran maradnak egyedül, ami sokukat bentlakásos otthonokba költözésre kényszerít. A művész arra kereste a választ, miként képesek ezek a nők új otthont teremteni és hogyan találják meg a szépséget életük utolsó szakaszában.

A fotográfus több intézménybe is ellátogatott többek közt egy idős zsidó nőket befogadó otthonba is, ahová a lakók magukkal vihették a személyes tárgyaikat, olykor bútoraikat is. Az itt készült életképek és portrék, a személyes tárgyakat bemutató csendéletek az identitás végső, kapaszkodót jelentő szimbólumaivá válnak. Szász Lilla alkotói módszerét a mély empátia és az elfogadó, tapintatos jelenlét határozza meg. Képei nem kívülállóként dokumentálnak vagy minősítenek, hanem a megélt pillanatok, a hosszú beszélgetések és a közösen eltöltött idő lenyomataiként engednek betekintést az idősotthonok világába.

“Ennyi idősen is így tudok játszani”

Off Alapítvány - Hodworks Társulat

GARAI Júlia, HÓD Adrienn, KŐRÖSI Máté, VADAS Zsófia Tamara

2021-2023
videó, 31 perc 31 másodperc / 31 minutes 31 seconds

A művészethez és az alkotói folyamatokhoz való hozzáférés korántsem magától értetődő mindenki számára, és ez különösen igaz az idősebb korosztályra. Gyakran él az a feltételezés, hogy az idősek nem akarnak, nem tudnak, vagy egyszerűen nem mernek bekapcsolódni kreatív folyamatokba. Az OFF Alapítvány projektje éppen ezekre az előfeltevésekre kérdezett rá, amikor Garai Júlia, Hód Adrienn és Vadas Zsófia Tamara három hónapon át a MU Színház 60+ csoportjával dolgozott együtt. A különböző művészeti ágakat bevonó workshopok során a résztvevők az emlékezet, a változás, a felszabadultság és az önfeledt játék témáin keresztül fedezhették fel saját alkotói lehetőségeiket. A folyamatot dokumentáló film érzékenyen mutatja meg, milyen jelentős hatással lehet a művészeti részvétel az időskori önkifejezésre, közösségi kapcsolatokra és a mindennapi élet megélésére. A videó az *Életreszóló művészet a visegrádi országokban* elnevezésű szakmai projekt keretében jött létre.

Operatőr, vágó: Kőrösi Máté

Műhelymunkák:
Tóth Márton Emil, Mizsei Zoltán, Szabó Veronika, Tóth Andrea Beáta

Projektmenedzserek: Solymár Fanni, Partig-Kis Erika

A program résztvevői:
Fullár Alina, Fullár Gyula, Gárdos Mari, Jenes Eszter, Kabai Zsóka, Kovácsné Ági, Ladányi Zsóka, Radványszki Katalin, Rozváczy Judit, Still Anni, Terék Kati, Velancsics Gabriella

Partnerek:
Nowa Huta Cultural Centre (PL)
Divadlo na cucky (CZ)

Projekt támogatók:
EMMI, MU Színház, Virág Benedek Ház, Art Quarter Budapest

Projektvezető partner: OFF Alapítvány
Koprodukciós partner: Katlan Csoport

A program a Nemzetközi Visegrádi Alap támogatásával jött létre.

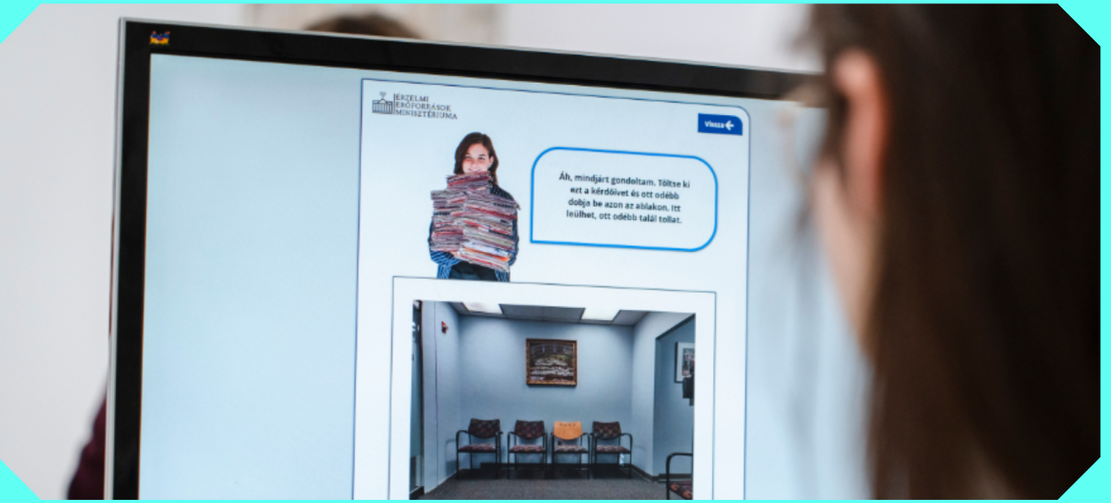

Érzelmi Erőforrások
Minisztériuma

Érzelmi Erőforrások Minisztériuma —NAGYBETŰS ÜGYMENET

JUHÁSZ Nóra

2025-2026
installáció, weblap
változó méretek

Az *Érzelmi Erőforrások Minisztériuma* elkötelezett amellett, hogy láthatóvá tegye mindazt, aminek a társadalomban jellemzően nincs helye. A Minisztérium megérti, ha Ön időnként feleslegesnek, magányosnak vagy egyszerűen nehezen értelmezhetőnek érzi magát. Platformjainkon lehetőséget biztosítunk arra, hogy az állampolgárok kapcsolatba kerüljenek saját érzéseikkel, és megtapasztalják, hogy figyelmet érdemelnek.

A NAGYBETŰS ÜGYMENET azok számára jött létre, akik életkoruk előrehaladtával azt tapasztalják, hogy társadalmi szerepük egyre inkább passzív jelzőkkel írható le. Ha Ön úgy érzi, hogy elsősorban eltartottként, nyugdíjasként, gondozandóként vagy teherként van jelen a közgondolkodásban, a Minisztérium együttérzését fejezi ki. Tudjuk, hogy a hasznosság kérdése sokak számára nemcsak társadalmi, hanem személyes probléma is. Az Ügymenet célja elismerni, hogy az ember értéke nem kizárólag teljesítményéből, termelékenységéből vagy piaci hasznából következik. A Minisz-térium nagyon hálás azért, hogy Ön itt van!

A NAGYBETŰS ÜGYMENET minisztériumi megbízottai voltak: Ági, Anni, Eszter, Gyula, Judit, Jutka, Kata, Kati, Lazsó, Mariska és Zsóka

Ha van szíved, neked is fáj, amit velem tettél

FÁTYOL Viola

2013-2017
fotó, installáció / photo, installation
változó méretek / variable dimensions

Fátyol Viola A *Ha van szíved, neked is fáj, amit velem tettél* című fotósorozatában a Vámospércsi Népdalkör tagjaival dolgozott együtt. A fotográfus 2013-ban kezdett ellátogatni a Hajdú-Bihar megyei kisvárosba, hogy megörökítse a közösség működését, hangsúlyt helyezve a hagyományos női szerepek vizsgálatára. A résztvevő megfigyelésen alapuló alkotói attitűd a hosszútávú közös munka során egyre szorosabb, baráti kapcsolatokat eredményezett. A generációs különbségek ellenére kölcsönös érdeklődés, támogatás jellemezte a kialakult viszonyokat, az alkotó idővel a csoport majd a saját felvételeinek részévé vált. Ezzel párhuzamosan egyre inkább a személyes élettörténetek megörökítésre és feltárására, illetve a Népdalköri események, diskurzusok, a közös éneklés fontosságának és segítő szerepének szemléltetésére törekedett. A projekt egyaránt tartalmaz dokumentarista felvételeket, beállított potrékat, illetve több videómunkát is a kórus mindennapjait, tevékenységeit bemutatva.

A kollaboratív munkafolyamat során Fátyol részletesebben megismerhette a résztvevők személyes történeteit, a sorozat egyszerre mesél a boldog és tragikus életszakaszokról, a vidéki lét női perspektíváiról, a családi körülményekről, és az öregedéssel járó magányról.

A projekthez 2018-ban fotókönyv is készült, amelyben a megismert asszonyokkal való beszélgetések részletei és idézetei egyránt hangsúlyos szerepet kapnak. A kötet a közös munka, illetve a sorozat lezárásaként szolgált.

Kiállító művészek: Biró Eszter, Fátyol Viola, Juhász Nóra,
OFF Alapítvány (Garai Júlia, Hód Adrienn, Kőrösi Máté, Vadas Zsófia Tamara),
Poór Dorottya, Simon Zsuzsi, Szabó Viktória, Szász Lilla, Turós Balázs

Kurátorok: Birkás Réka, Szabó Zsinka, Zachar Veronika
Grafika: Kincses Gergő és Szabó Viktória
Fotó: Simon Zsuzsanna és Bognár Benedek

Külön köszönet: Fekete Viktória, Garai Júlia, Gellér Judit,
GHT (tagok: Fullár Gyula, Gárdos Mari, Horváth Jutka, Jenes Eszter, Kabai Zsóka,
Kovácsné Ági, Ladányi Zsóka, Radvánszki Katalin, Rozváczy Judit, Still Anni,
Terék Kati, Velancsics Gabriella), Juhász Anna, Keszegh Ágnes, Kollár Dalma Eszter,
Koós Zsuzsanna, Kukla Krisztián, Lang László, Lázár Eszter, Meggyesházi Éda,
MU Színház, Nyíri Julianna, Sereglei András, Tayler Patrick, Varga Judit

A kiállítás a Magyar Képzőművészeti Egyetem
Képzőművészet-elmélet Tanszékének kortárs művészetelméleti
és kurátori ismeretek mesterképzési szak
végzős hallgatóinak diplomaprojektje.
Témavezető: Don Tamás Milán

A kiállítást a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.
www.nka.hu

Nemzeti
Kulturális
Alap

Amire
megöregszünk